

BISTANDSTEAM

Elin Øy Hollevik og Hilde Tveit Ravnestad

Veileder om tvangstiltak overfor personer med rusmiddelproblemer

- ❖ Det ble inngått avtale om oppretting av bistandsteam mellom Helse Bergen og Bergen kommune 28.01.2018
- ❖ Mandat for arbeidet ble utarbeidet.
- ❖ Operativt fra mai 2018 (Første møte 29.05.18.).
- ❖ Bergen og 24 omegns kommuner i Hordaland inkl. Sogn- og Fjordane.
- ❖ Eget bistandsteam i Helse Fonna sitt nedslagsområde (lokalisert i Stavanger).
- ❖ Bistandsteamet skal evalueres etter 2 år.

Hva er bistandsteam og hvilken funksjon har det?

- Bistandsteamet er et **rådgivende samarbeidsorgan** for begge tjenestenivå; kommune og spesialisthelsetjeneste.
- Følgende kompetanse skal være representert; sosial- og helsefaglig kompetanse, medisinfaglig kompetanse, psykologkompetanse, juridisk kompetanse og brukerkompetanse.
- Det er bestemt at begge helseforetakene skal være representert i teamet.
Medlemmer pr i dag:
 - ❖ Sylvia Henne, Helse Bergen AFR (leder for Bistandsteam /psykiatrisk sykepleier)
 - ❖ Karl Trygve Druckrey-Fiskaaen, Helse Bergen AFR (overlege Seksjon Askøy)
 - ❖ Anne Margrethe Stokken, Helse Bergen Akuttposten (sykepleier og leder for Akuttposten)
 - ❖ Hilde T. Ravnestad, Bergen kommune, Nav Bergen sør (klinisk sosionom og familieterapeut)
 - ❖ Elin Hollevik, Bergen kommune, Nav Bergen vest (jurist)
 - ❖ Marianne Pierron, Helse Bergen AFR (Erfaringskonsulent)
 - ❖ Sogn og Fjordane; avventer nytt medlem

Teamets ansvar:

- ❖ å gi **råd** i sakene i forhold til HOL §§10-2, 10-3 og 10-4 . Råd gis muntlig samme dag, skriftlig i etterkant.
- ❖ å være en **ressurs** og mulighet for kommunene å rådføre seg i komplekse saker der tvang vurderes.
- ❖ å **tilrettelegge** for fortrinnsvis en planlagt innleggelse og at gjennomføring skjer i samarbeid med brukeren.
- ❖ å bidra til bedre forståelse for tjenestenes ansvarsområde, **avklare uenigheter** og forventninger, og hvilke virkemidler man kan ta i bruk ved sammensatte pasientforløp.
- ❖ å være **arena for fagutvikling** og for å utvikle en felles kunnskapsbasert praksis på hva som gir gode prosesser for brukere/pasienter underlagt tvang.
- ❖ å bidra til **faglig forsvarlige og samordnede prosesser** i arbeidet med tvangssaker.
- ❖ å opparbeide seg kompetanse, erfaring og kunnskap vedrørende ulike tvangssaker. Dette vil bidra til kvalitetssikring og **mindre variasjon i anvendelse av tvang**.

Praktisk info

Inngangsport:

- Kommunene kontakter leder for bistandsteam i saker som er aktuelle for tvang av §§10-2 og 10-3; **Sylvia Henne/Kristian Toppe mob. 95746345.**
- Ansatte i Bergen Kommune kontakter Elin Hollevik eller Hilde T. Ravnestad.
- Det er utarbeidet et «hjelpeskjema» for hvilken opplysninger som bistandsteamet ønsker at kommunen skal si noe om i bistandsteam møtet.
- Bistandsteamet trer sammen raskt (2 -3 virkedager). Vi har fast møtetidspunkt torsdager kl. 14.00. Det er beregnet ca. 45. min.pr. sak (15+15+15).

Taushetsplikt

- Dersom det ikke foreligger samtykke fra pasient, drøftes saken anonymt.

Hvem bør møte?

- Brukeren/pasienten selv
- Representant for kommunen
- Brukerens /pasienten fastlege
- Melder

Status pr. 21.11.19

- ◆ Bistandsteamet har behandlet 29 saker
- ◆ 20 saker fra bydeler i Bergen kommune (Fyllingsdalen, Bergenhus, Arna , Årstad, Ytrebygda, Fana og Åsane).
 - 9 saker fra omegns kommuner (Radøy, Fjell og Sund).
- Alle har omhandlet vurderinger etter §10-2.
- 2 bruker/pasient har møtt til møtet i bistandsteamet.
 - 5 bruker/pasienter har samtykket til at saken deres drøftes med personalia.
 - 1 bruker/pasient har ønsket å møte i bistandsteam, men klarte det ikke.
- ◆ 16 saker omhandlet kvinnelige brukere/pasienter og 13 saker omhandlet mannlige brukere/pasienter.
- ◆ I 17 av sakene var pasienten/ brukeren under 30 år og i 12 av sakene var pasienten/brukeren over 30 år.
- ◆ I 2 av 29 saker har hoved rusmiddelet vært alkohol.

Eksempel

Vår erfaring:

- ◆ Vi har hatt fokus på brukermedvirkning
- ◆ Vi opplevde at sakene var blitt svært alvorlige når de valgte å bringe de inn til drøfting i Bistandsteam. Når sakens alvorlighet og bekymringen var blitt så stor var det vanskelig å finne alternative løsninger.
 - Dette har vi tatt til etterretning og oppfordrer kommunen til å melde sak til drøfting i *tidlig fase*.
- ◆ Finner ofte *alternative løsninger* til tvang.
- ◆ Bedre *sammenheng* i pasientforløpene.
- ◆ Fokus på utarbeidelse av *kriseplan og individuell plan* for de brukerne/pasienten som ikke har det.
- ◆ Opplever det som en stor faglig styrke at teamet er *tverrfaglig sammensatt*.
- ◆ Vi ser at det er *store forskjeller* i bruken av tvang mellom kommuner (også funn i Rokkanrapport fra 2010).
- ◆ Antall saker som kommunene bringer inn til Fylkesnemnda har gått ned etter at bistandsteamet ble etablert.
- ◆ I perioden 18.06.19 til 31.10.19 ble det ikke meldt saker til bistandsteamet.

Hvorfor benytte bistandsteam

- ❖ Det oppleves nyttig å kunne få diskutere saken med et tverrfaglig team.
- ❖ Drøfting av sak i bistandsteam er er nyttig der kommunen ikke tenker å anmode om bruk av §10-2. Det er betryggende å ha drøftet saken for «å være sikker», for å få råd og innspill til andre alternativ.
- ❖ Bistandsteamet kan stille på kort varsel.
- ❖ Bistandsteamet gir gode innspill ut i fra erfaring fra andre saker.
- ❖ Det er veldig positivt at det er erfaringskonsulent i teamet.
- ❖ Bistandsteam er nyttig i saker der kommune og spesialisthelsetjeneste er uenige.
- ❖ Bistandsteamet har bidratt til kompetanseheving.
- ❖ Ved å drøfte sak i bistandsteam får man et bredere blikk på saken.
- ❖ Utsagn: «Når vi trodde alle stenene var snudd, så var det fremdeles noen igjen»

HOL 10-2

2017

2018

PR. 01.10.19

LANDSBASIS

Akuttsaker	97	116	78
Medholds prosent off. part	98 %	99 %	100 %
Klage på akuttvedtak	11	14	12
Medholds prosent off. part	100 %	93 %	92 %
Ordinære vedtak	121	110	88
Medholds prosent off. part	95 %	97 %	98 %

BERGEN

Akuttsaker	12	13	5
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	100 %
Klage på akuttvedtak	0	2	0
Medholds prosent off. part	0 %	100 %	0 %
Ordinære vedtak	14	13	7
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	100 %

HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE

(inkl. Bergen)

Akuttsaker	18	28	10
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	100 %
Klage på akuttvedtak	2	5	1
Medholds prosent off. part	100 %	80 %	100 %
Ordinære vedtak	21	26	11
Medholds prosent off. part	100 %	96 %	100 %

HOL 10-3	2017	2018	PR. 01.10.19
LANDSBASIS			
Akuttsaker	34	23	23
Medholds prosent off. part	94 %	96 %	87 %
Klage på akuttvedtak	9	2	2
Medholds prosent off. part	89 %	50 %	100 %
Ordinære vedtak	17	11	9
Medholds prosent off. part	100 %	91 %	100 %
BERGEN			
Akuttsaker	3	1	1
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	100 %
Klage på akuttvedtak	2	0	0
Medholds prosent off. part	100 %	0 %	0 %
Ordinære vedtak	1	1	1
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	0 %
HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE (Inkl. Bergen)			
Akuttsaker	4	1	3
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	67 %
Klage på akuttvedtak	3	0	0
Medholds prosent off. part	100 %	0 %	0 %
Ordinære vedtak	2	1	1
Medholds prosent off. part	100 %	100 %	0 %

Hva handler denne utviklingen om?

- ◆ Det er enighet om at det ikke handler om at brukerne er bedre fungerende
- ◆ Nasjonalt fokus på reduksjon i bruk av tvang
- ◆ Oppretting av bistandsteam har hatt en kompetansehevende funksjon
- ◆ Tjenestene er blitt mer kompetente: det jobbes i større grad forebyggede og mer fokus på å finne frivillige løsninger
- ◆ Utvidet bruk av bistandsteam for å finne andre løsninger
- ◆ Mer samarbeid og ambulante tjenester (overdoseteam)
- ◆ Tenker i større grad gjennom i hvilken saker som bør vurderes § 10-2, og hvilke en bør etterstrebe andre løsninger
- ◆ Det gjøres i større grad en vurdering av formålet og antatt nytteverdi av bruk av tvunget tilbakehold vurdert i forhold til belastningen for den enkelte pasient.

Videre arbeid

- ◆ Vi oppfordrer til mer bruk av bistandsteamet både med tanke på enkeltbrukere men også utvikling på systemnivå.
- ◆ Vi ønsker at flere brukere er med på møte i bistandsteamet.
- ◆ Vi tenker at oppretting av bistandsteam har vært viktig mot målet om riktigere og mer enhetlig bruk av tvang- og vi ser resultater.
- ◆ Vi håper bruk av bistandsteam vil videreføres, også i ny lovgivning